

7 stycznia 2021 r.

Pandemia COVID-19 barierą w rozwoju małych miast

Aż 74 proc. małych miast odczuło pogorszenie swojej sytuacji finansowej z powodu pandemii koronawirusa – wynika z raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego. Opracowane przez Instytut przed rokiem pożądane scenariusze rozwoju małych miast mają obecnie według ich włodarzy ok. 50 proc. szans na realizację. Miasta, aby mogły się rozwijać potrzebować będą wsparcia ze środków UE i współpracy samorządu z biznesem. Największymi barierami rozwoju będą odpływ ludności, pogarszająca się sytuacja na rynku pracy oraz problemy finansowe wynikające z pandemii.

W 2019 r. Polski Instytut Ekonomiczny opracował scenariusze rozwoju małych miast (do 20 tys. mieszkańców) w perspektywie 2035 roku (http://pie.net.pl/wp-content/uploads/2019/12/PIE-Raport_scenariusze_male.pdf). Wyodrębniono wówczas trzy kategorie aglomeracji: miasta z grupy M1 – potrzebujące impulsu rozwojowego, M2 – miasta niewykorzystanych szans i M3 – miasta dobrego życia. Przygotowany w 2020 r. raport „Weryfikacja scenariuszy rozwoju małych miast w perspektywie 2035 roku” weryfikuje wcześniejsze założenia uwzględniając wpływ globalnej pandemii COVID-19 na sytuację miast.

„Kiedy pod koniec 2019 r. przygotowywaliśmy, wspólnie z ekspertami zajmującymi problematykę miast, scenariusze rozwoju, nikt nie spodziewał się, że za kilka miesięcy wystąpi nieoczekiwane zdarzenie (w badaniach foresight nazywane „dziką kartą”), w postaci wybuchu pandemii COVID-19. Zdaliśmy sobie sprawę, że wypracowane przez nas scenariusze rozwoju małych miast muszą zostać poddane weryfikacji przez pryzmat pandemii. Chcieliśmy sprawdzić jak pandemia zmieniła funkcjonowanie miast i jak zmieniła postrzeganie przyszłości zarówno przez przedstawicieli miast, jak i przez ekspertów zajmujących się problematyką miejską.” – powiedziała Katarzyna Dębkowska, kierownik zespołu Foresightu Gospodarczego PIE.

Małe miasta w pandemii

Przedstawiciele miast oceniali w badaniu kierunek zmian wywołanych pandemią w różnych obszarach funkcjonowania. Zdecydowana większość miast (74 proc.) odczuła pogorszenie sytuacji finansowej. Najbardziej zauważalne było to w miastach z grupy M2, czyli tzw. miastach niewykorzystanych szans, gdzie odpowiedzi takiej udzieliło 79 proc. badanych. W tej grupie miast najbardziej odczuwalne było również pogorszenie sytuacji bytowej mieszkańców (46 proc. wskazań). Blisko połowa (47 proc.) miast z grupy M3 - miast dobrego życia nie odnotowała pogorszenia sytuacji swoich obywateli. 55 proc. małych miast odczuło natomiast pogorszenie sytuacji na lokalnym rynku pracy (60 proc. z

grupy M1, 56 proc. z grupy M2, 50m proc. z grupy M3). 37 proc. małych miast już zadeklarowało wzrost zadłużenia w 2021 r.

Co dalej ?

Badanie PIE pokazuje, że ważnym wparciem sytuacji finansowej miast będą środki zewnętrzne. Deklaracje o wzroście działań polegających na pozyskiwaniu zewnętrznych środków pomocowych zgłaszało blisko co trzecie małe miasto. W dalszym funkcjonowaniu miast ważne będą też działania na rzecz kreowania wizerunku, zwłaszcza w przypadków ośrodków turystycznych i planujących przyciągnięcie zewnętrznych inwestorów. Zdecydowana większość miast (88 proc.) zamierza w przyszłym roku utrzymać intensywność działań pobudzających lokalną przedsiębiorczość na poziomie sprzed pandemii. Polepszenie sytuacji bytowej mieszkańców, sytuacji na lokalnym rynku pracy i ogólnej sytuacji finansowej ośrodka będzie też ściśle powiązane z rozwojem biznesu w mieście. W 2021 r. co piąte miasto planuje wzrost działań na rzecz atrakcyjności miasta dla biznesu.

Wypracowany w 2019 r. pożądany scenariusz rozwoju miast M1 (potrzebujących impulsu rozwojowego) zakładał wysoki poziom nakładów inwestycyjnych i wysoki poziom aktywności liderów lub elit lokalnych. W opinii przedstawicieli miast ma on obecnie 57 procentową szansę na realizację w 2035 r. Czynnikiem, które najsilniej pomogą w jego realizacji będzie wsparcie miasta środkami unijnymi, dobra dostępność transportowa oraz efektywna współpraca władz miasta z biznesem. Barrierami w realizacji tego scenariusza są natomiast: odpływ ludności z miasta, pogorszenie sytuacji na rynku pracy oraz problemy finansowe miasta wynikające z kryzysu wywołanego przez COVID-19.

Scenariusz wypracowany dla miast z grupy M2 (miasta niewykorzystanych szans) zakładał wysoki poziom aktywności liderów lub elit lokalnych oraz wysoki poziom konkurencyjności miasta. Zweryfikowany w 2020 r. ma on obecnie – w opinii przedstawicieli miast – 48 proc. szansę realizacji w 2035 r. Prawdopodobieństwo jego realizacji zwiększy wsparcie miasta środkami unijnymi, silne identyfikowanie się mieszkańców z miastem oraz rozpoznawalna marka miejscowości. Największe potencjalne bariery w rozwoju miast z tej grupy to: spadek zainteresowania budowaniem relacji na lokalnym rynku, ograniczony dostęp do finansowania zewnętrznego oraz odpływ ludności z miasta.

Plan rozwoju opracowany w 2019 r. dla miast M2 (miasta dobrego życia) zakładał niski poziom odpływu mieszkańców z miasta oraz wysoki poziom nakładów inwestycyjnych. Obecnie – zdaniem przedstawicieli miast – szansę na realizację w 2035 r. tego scenariusza wynoszą 42 proc. Najsilniej na powodzenie realizacji scenariusza pożądanego mogą wpłynąć: korzystne warunki życia w mieście, wsparcie środków unijnych oraz

zainteresowanie miastem ze strony inwestorów zewnętrznych. Za jego fiasko będzie odpowiadał ograniczony dostęp do finansowania zewnętrznego, a także spadek stopy życiowej mieszkańców miasta oraz pogorszenie sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank gospodarczy, którego historia sięga 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne dotyczące kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego Polski. Instytut zajmuje się dostarczaniem analiz i ekspertyz do realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzacją polskich badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych w kraju oraz za granicą.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak
Rzecznik Prasowy
T: +48 727 427 918
E: ewa.balicka@pie.net.pl